

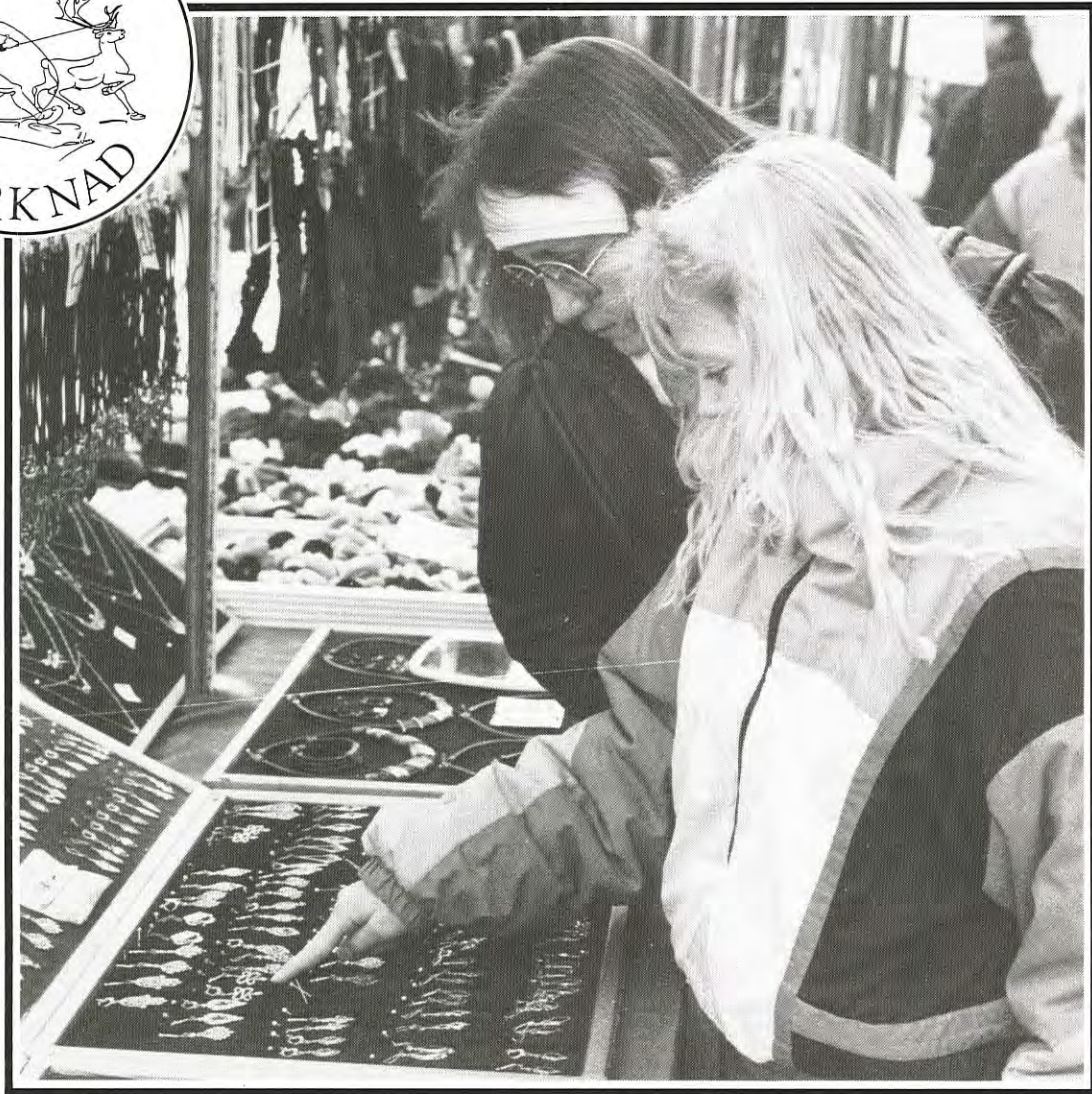
Gällivare

INFORMATION FRÅN GÄLLIVARE KOMMUN Nr 1 1989 Årg 20

KOMMUNBLAD

Knallarna står bokstavigt i kö för att få vara med på Gällivare marknad. Den som är sent ute riskerar att bli utan plats. Fler än 500 ståndplatser kan arrangörerna inte tränga ihop. Nästan alla försäljare återvänder år efter år.

MARKNAD för 200:e gången

Årets marknad i Gällivare har jubileumskaraktär. Det är nämligen den 200:e i ordningen. Den allra första genomfördes 1751. Efter ett avbrott från 1913 återupptogs den 200 år sedan i dagens moderna tappning.

SIDORNA 3-5

BOKLÖV grejar ny backe

Kosgrabben Jan Boklöv är vinterns man i svensk idrott. Med sina exempellösa framgångar har han sett till att svensk backhoppning fått luft under vingarna igen. I Gällivare planeras nu en ny 70-metersbacke.

SIDAN 11

659 nya lägenheter SIDAN 12

Ett levande centrum

Kommunstyrelsen beslöt vid sitt senaste sammanträde att tillsätta en utvecklingsgrupp för Gällivare centrum.

Utvecklingsgruppen fick följande sammansättning: Ulf Sundberg ordf (s), Roland Holmgren (s), Gunborg Engman-Eriksson (s), Sten Yngström (m), Mauritz Henriksson (vpk). Dessutom är följande kommunala tjänstemän med i utvecklingsgruppen: Lars Israelsson (sekr), Jurrien Schuitema, Inger Olsson samt en person från tekniska kontoret.

Det finns flera orsaker till kommunstyrelsens beslut att tillsätta utvecklingsgruppen. Låt mig nämna några.

Gällivare behöver ett centrum som är en naturlig träffpunkt för ung som gammal. Ett centrum ska sjuda av liv och rörelse, men också ge avkoppling i vardagen. Där är därför av största vikt att planering om verkställighet går hand i hand. Vi är nog alla överens om att starten för centrum planen gick snett. Det blev för mycket snöhögar och för lite trivsel kan man nog säga. Nu ska vi åter sätta trivseln i högsätet och jag lovar att till nästa jul ska det bli julstämning i centrum.

Affärscentrum

Det finns idag flera spännande idéer för Domus och "Tempohuset". Domushuset byggs ut och "Tempohuset" blir en galleri med småbutiker. Köpmännen kommer att inbjudas till resonemang och att delta i arbetet för ett trivsamt centrum.

Kulturcentrum

Centralskolan sjuder idag av verksamhet. Fritidsgården bjuder på aktiviteter för alla åldrar. Muséet ger inblick i vår historia. Turistbyrån informerar om våra sevärdheter. Cafét är den mötesplats som ett café ska vara. Nu vill vi även få liv i gymnastikbyggnaden och den gamla brandstationen.

Grönt centrum

En allé ska givetvis bestå av björkar och en grön park. Kyrkallén ska restaureras med dubbla trärader till ett huvudstråk ge-

Så här såg Kyrkallén ut på 1960-talet. Nu är det meningen att gällivareborna åter ska få en grön oas i samhällets centrum.

nom centrum. Det finns även plats för grönsakshandel och en uteservering i parken längs Kyrkallén.

Aktivitetcentrum

Kvarteret gamla skolan ska öppnas för aktiviteter. De gamla skolhusen upprustas och blir åter levande hus. Men nu blir det vävning, musik och dans i skolhusen. Några av våra föreningar får här en utmärkt möjlighet att engagera sina medlemmar och besökare.

Inbjudan till idéer!

Utvecklingsgruppen tar gärna emot idéer som ger ett levande centrum. Ring, besök eller skriv till ledamöterna och tjänstemännen. Vi är öppna för annorlunda och spännande idéer som ger Gällivare centrum liv och rörelse, men också avkoppling i vardagen.

Ulf Sundberg
Kommunstyrelsens
ordförande

Kommunbladet 20 år

En och annan uppmärksam läsare har kanske redan uppmärksammat att det här är en jubileumstidning. Den inleder nämligen den 20:e årgången. Kommunbladet börjar alltså vara väl inkörd och ska förhoppningsvis leva vidare många år till. Information är viktig.

Gällivare kommuns behov av information utreds som bäst. Vad den utredningen leder fram till återstår att se. Målsättningen bör dock vara ett "samlat grepp". Information kan ju föras ut på många olika sätt.

Kommunbladet ägnar sig så att säga åt intern information. Den når ut till kommunens invånare. De har förstas rätt att veta vad som händer på olika områden. Det får de snabbast göra via dagstidningarna och radion. Med dessa media kan kommunbladet inte konkurrera. En tidning som kommer fyra gånger om året har tyvärr svårt att komma med purfärska nyheter. Men dagstidningarna skriver inte om allt. Därför fyller också vi en funktion.

Det sistnämnda påståendet hoppas vi att vi har täckning för. Engentligen vet vi inte vad läsarna tycker om tidningen. Med tidningsläsare är det så att de sällan hör av sig så länge de inte har något att klaga på. Och klagomål får vi bara ett par gånger om året. Senast var det när vi i nummer

2 förra året bara hade berättat om teatersatsningen "Barackpalatset" på tre ställen. Det tycket en något uppretad läsare var på tok för lite.

De flesta håller säkert med om att information är viktig. Både intern och extern. Men eftersom information kostar pengar kan den orsaka diskussion i de kommunala instanserna. Det gäller även kommunbladet. En och annan beslutsfattare tycker att det räcker med ett nummer om året. Budgetnumret i december. Men majoriteten har hittills hållit på att kvartalsutgåvan ska bestå.

Hur fortsättningen blir kanske vi får veta någon gång i höst. Då ska den utredning som nu pågår vara klar. Vi hoppas förstas att kommunbladet är en viktig bit i den kommunala informationen. Det har man slagit fast i de flesta kommuner.

Vad är din åsikt om kommunbladet? Tar det upp de saker som ett kommunalt informationsblad bör innehålla? Ja, det är ett par av de frågor vi gärna vill ha svar på. Du som har åsikter positiva eller negativa, skriv gärna några rader till Gällivare kommun, Kommunbladet, 972 00 Gällivare och redogör för dem. Vi säger tack på förhand.

Gällivare
KOMMUNBLAD

Ansvarig utgivare: Jurrien Schuitema
Redaktör: Åke Barck
Produktion: Mediafolket AB
Tryck: Malmfältens Grafiska AB
Nästa nummer utkommer i juni.

Innehållet får gärna citeras bara källan uppges.

Vi ska inte påstå att rubriken här nedan har garanterat full täckning. Men mycket talar för att årets vintermarknad i Gällivare är den 200:e i ordningen. Ett jubileum värt att uppmärksamma oenkligen.

Enligt hävderna ordnades den första vintermarknaden i Gällivare 1751. Den pågick vad vi förstär i obruten följd fram till 1913. Då fick den läggas ner av det enkla skälet att lappmarknaderna hade spelat ut sin roll.

1951 återupptogs Gällivare marknad på turistnämndens initiativ. Den ville skapa en stor vinterfest och samtidigt bevara en gammal tradition. Ingen kan påstå annat än att det var ett lyckokast.

I moderna tappning har marknaden pågått i 38 år. Lägg till det ursprungsmarknadens 162 år. Det skulle göra 200 år totalt.

Marknad igen — för 200:e gången!

—Jubiléet måste vi naturligtvis uppmärksamma, säger marknadsgeneralen Inger Junkka. Invigningen av Erling Johanssons vackra väggmålning i Centralskolan kom ju lägligt i sammanhanget. Bilderna skildrar ju Gällivares och Malmbergets historia.

Att Gällivare skulle bli marknadsplats bestämdes av Kungl Maj:t 1747, samma år som kyrkan började byggas. Det var förstas kyrkan som var avgörande. Det fanns nämligen på denna tid förordningar som stadgade hur en marknad skulle gå till. En marknadsvecka skulle börja och sluta med gudstjänster. Prästen hade alltså förtur. När han gjort sitt kunde tingsrätten ta vid. På tingsförhandlingarna följde upp börd till prästerskapet och kronan. Först när dessa procedurer var avklarade fick köpenskapen ta vid.

Gällivare var inte ens en by när den första marknaden hölls. Bara ett kyrkställe. På tingsplatsen — som låg mellan kyrkan och prästgården — växte det snabbt upp ett 15-tal fasta marknadsbodor. Och under marknaden tillkom förstas massor av salustånd.

Gällivare vintermarknad var en av de största i lappmarkerna. Bara marknaden i Lycksele kunde konkurrera i betydelse. Och det var vintermarknaderna som lockade de flesta besökarna. I väglöst land var det lättast att färdas vintertid.

1888 fick Gällivare järnväg. Den innebar ett tillfälligt uppsving för marknaden. De ambulerande affärsmännen fick lättare att transportera upp sina varor.

Järnvägen fick också fart på gruvdriften. Gällivare och Malmberget växte snabbt ut till stora samhällen. Kommunens invånare kunde lätt ta sig till affärer året om. Marknaden förlorade sin praktiska betydelse. Och upphörde som sagt helt 1913. En bidragande orsak till nedläggningen var också de ransoneringar som infördes när första världskriget bröt ut.

Nu är marknader på ropet igen. I snart sagt varje samhälle ordnas marknader med massor av sidoarrangemang som gör dem till attraktiva folkfester. Och Gällivare marknad är kanske den av de återuppståndna marknaderna som har bäst vind i seglen.

Till Gällivare marknad återvänder knallarna undantagslöst år efter år. En av de stora profilerna är förstas korvhandlare Bengtsson från Malung, som gjort sig känd som landets munvigaste man. Ja, han är faktiskt krönt kung i den branschen.

MER OM MARKNADEN PÅ NÄSTA UPPSLAG

Tidig Friskaredag

Friskaredag har Gällivare kommun arrangerat i flera år. Hittills har det varit ett sommararrangemang, men nu är det dags för en friskaredag även vintertid. Den 16 april är det dags och platsen är Tippsta i Malmberget. Fritidskontoret håller i trädarna tillsammans med Hakkas Golf.

När detta skrivs är programmet inte helt klart. En av organisatörerna är nämligen Larry Poromaa och han har som bekant haft andra saker att tänka på också den senaste tiden.

— Men det blir ett fullödigt program, lovar Märilt Engman. Det blir massor av aktiviteter på Tippsta, familjestafett på skidor, prisutdelningar och flera utställningar.

På Tippsta ska olika vintersporter visas upp — draghund, skidororientering, skridsko, alpint och kanske backhoppning. Men besökarna ska inte bara titta på när andra motionerar. De ska också själva kunna delta i en stafett eller i korpen tipspromenad. Priser vankas deltagarna. Prisutdelning blir det också i Gällivareklassikern.

Friskaredagens utställningar ska presentera kampanjen Nära till naturen, Gällivareklassikern och friskvård.

Musikalisk stipendiat

Gällivares kulturstipendiat för året heter Bengt Martinsson. Stipendiet är på 5.000 kronor.

Bengt Martinsson är en mångsidig man. Stipendiet har han i första hand fått för sina insatser inom musiken och dansen. Han har i många år oförtröttligt samlat och upptecknat visor och folkmusik från Norrbotten, Västerbotten och Norra Finland. En hel del av hans uppteckningar har använts av Norrlåtar och JP Nyströms.

Martinsson är själv musiker. Han ingår bland annat i musikkåren. Dessutom är han historisk intresserad och har dokumenterat hur människorna i norr hade det i gamla tider.

MARKNADSPROGRAMMET

Centralskolans Hembygdscafé har öppet 7-18 varje dag

Fredag 17 mars

09.00	Inledningstjänst	Kyrkan
10-18	Torghandel	
12-17	Tuoddargruppen, utställning	Folkets Hus
10-18	Hembygdsmuséet: fotoklubben, utställning, hembygdsmuséet, utställning, Tex Berg, konstutställning, marknadshandel.	
10-18	Tema Natur: Åke Aronsson, utställning, SNF-utställning, pimpelfiske och pirkutställning,	Centralskolans fritids
10-18	Maknadsstämpel, marknadskansliet	
10-18	Konsumentnämnden, utställning	
10-18	Trafiknämnden, utställning	
10-18	Församlingsgårdens servering	
10-18	Kyrkans bokbord	Församlingsgården
7-19	Marknadskansli	Centralskolan
11-14.30	Ponnyridning	Centralskolans parkering
12-17	Gällma 25 år	Folkets Hus
17.30	Konstutställning, Nisse Sandström	NEX
18	Aftonbön	Kyrkan
19.30-21	Good All Days: utdelning av kulturstipendium, ungdomskör, manskör	Blå Forell
19.30	Jazzföreningen m Nisse Sandström och lokala förmågor	NEX

Lördag 18 mars

09.00	Morgonbön	Kyrkan
08-19	Marknadskansli	Centralskolan
10-18	Marknadshandel	
10-18	Tema Naturen: se fredag	
10-18	Hembygdsmuséet: se fredag	
10-18	Marknadsstämpel	Centralskolan
10-18	Konsumentnämnden, utställning	
10-18	Trafiknämnden, utställning	
10-18	Församlingsgårdens servering	
10-18	Kyrkans bokbord	Församlingsgården
11-17	Tuoddargruppen, utställning	Folkets Hus
13-17	Fonnyridning	Centralskolans parkering
11-18	Gällma 25 år	Folkets Hus
11.00	Rockkonsert med Burken och Rockfolket, Södra växeln och musikskolan	Folkets Hus
11.00	Dundretbragden	
11.30	Dundretbragdens prisutdelning	Centralskolan
12.00	Invigning av Erling Johansson konstverk	Centralskolan
14.00	Malmbergsteatern, lokalrevy	Blå Forell
	Musikcafé	Centralskolan
18.00	Samisk gudstjänst	Gamla kyrkan
23.00	Rockkonsert med Burken och Rockfolket, Södra Växeln och musikskolan	Folkets Hus

Söndag 19 mars

8-18	Marknadskansli	Centralskolan
10-16	Torghandel	
10-16	Tema Naturen: se fredag	
10-16	Hembygdsmuséet: se fredag	
10-16	Marknadsstämpel	Centralskolan
11.00	Familjegudstjänst	Kyrkan
11-16	Tuoddargruppen, utställning	Folkets Hus
11-16	Gällma 25 år	Folkets Hus
12-15	Ponnyridning	Centralskolans parkering
12.30-17	Församlingsgårdens servering	
12.30-17	Kyrkans bokbord	Församlingsgården
15-16	Barnbio	Blå Forell

En marknad är fest inte minst. Folkfest. Men en marknad är mycket mer ändå — den bjuder på kommers, utställningar, nöjen och massor av andra arrangemang.

En marknad är dessutom en kulturell manifestation. En traditionsbärande av stora mått.

Det sistnämnda gäller inte minst Gällivare marknad som nu arrangeras för 200:e gången. Det är förstas en imponerande svit. Som kunde ha varit ännu längre utan avbrottet mellan 1913 och 1951.

Gällivare marknad är en av de största vintertid. "Knallarna" står bokstavligen i kö för att få vara med. Alla får faktiskt inte plats. Utrymmet är begränsat.

Här gäller det att vara ute i god tid

Marknadsgeneral för tredje året är Inger Junkka. Hon har de senaste veckorna suttit i telefon från bittida till sent. Lite senfärdiga försäljare har bönat och bett.

— Men jag har bara kunnat föra upp dem på en kölista, säger Inger. Vi har en absolut spärr vid 476 ståndplatser. Fler har vi inte plats med hur vi än pusslar. Och ändå har vi den hägr gången kunna öka ut med några platser inne på Centralskolans gård.

Många försäljare på Gällivare marknad har varit med länge. Några är mer eller mindre inventarier. Danielssons Vilthandel i Jokkmokk kommer exempelvis för 37:e gången. Nästan lika länge har Adrian Nilsson från Luleå varit i Gällivare för att kursa broskrapor och andra egna uppfinningar.

Naturtema

— De flesta kommer tillbaka varje år och trivs uppenbarligen i Gällivare, säger Inger Junkka. Många dyker upp flera dagar i förväg. Och eftersom alla är här brukar knallarnas organisation TOMER passa på att ha möte här i Gällivare. Vår marknad är ju en av de särskilt största. Och så har vi ju alltid varit. Gammalt tillbaka var vintermarknaderna i Gällivare och Lycksele de mest betydande i Norrland. Nu har marknaderna en helt annan funktion, men traditioner är något som sitter i.

En marknad är inte bara kommers. Kringarrangemangen är många under marknadsdagarna i Gällivare.

För tredje året i rad håller sig marknaden med ett tema. Den här gången är det naturen som förs fram. Marknadstemat märks mest på ena museivåningen i Centralskolan. Här ordnas utställningar av olika slag. Fritidsgården ska bland annat visa upp ett akvarium med fjällfisk. Tillsammans med fiskeutrustning. Kampanjen "Nära till naturen" kommer förstas också att göra reklam för sig.

— Vattenfalls miljöbuss passar också fint in i miljötemat, menar Inger. Den har vi haft med flera gånger tidigare och jag vet att den har lockat fler och fler besökare. I bussen demonstreras bland annat alternativa energikällor.

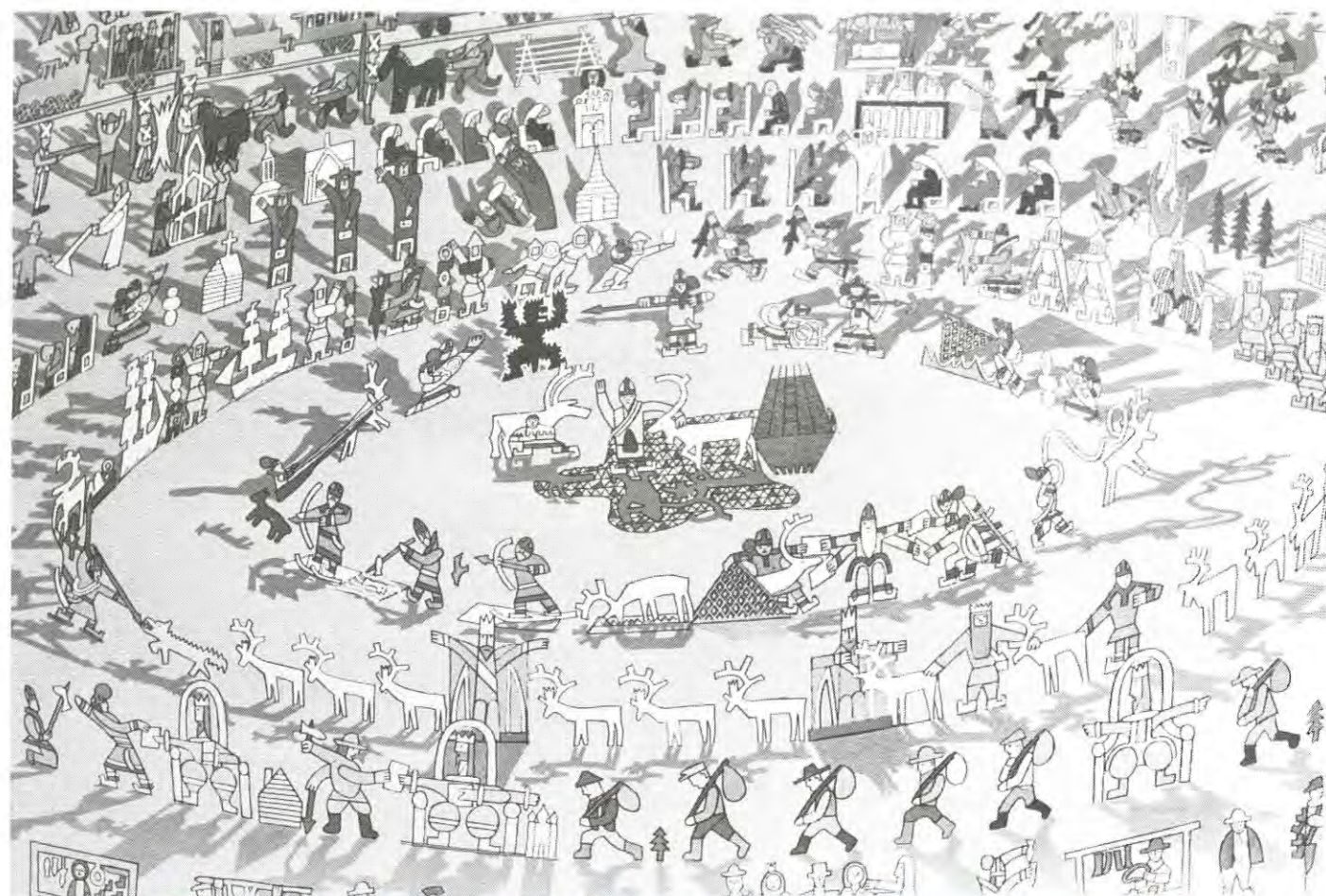

INGER JUNKKA

Posten är också med på ett hörn. Allt sedan "nystarten" för 30 år sedan har Gällivare marknad haft en speciell minnesstämpel. Den fick förra året en ny utformning och attraherar säkert frimärkssamlare i hela landet. Vill du posta brev eller kort med den stämpeln är det bara att lämna in dem på det speciella marknadspostkontoret vid Centralskolan.

Marknaden är en folkfest. Årets största i Gällivare. Den lockar folk från när och fjärran. Och ingen kommer att bli besviken den här gången heller. "Alla" finns där. Marita Ödman med sitt godis, Bröderna Wennberg från Gyljen med sin nyrökta fisk och Vild-Hasse Bengtsson från Malung, som pratar så länge och så ofta att det blir skralt ställt med korvförsäljningen.

Välkommen till marknaden alltså. Och ta med både plänboken och det goda humöret.

Invigningsklart

Erling Johansson är just nu mest känd för sina jätteporträtt. Han målar dem gärna offentligt. Inför en vernissagepublik exempelvis. Eller som också hänt, inför TV-kamerorna.

Hans porträtt är inte bara stora. Han använder sig också av färger som får betraktarna att kippa efter andan. Färgerna har så att säga ingen mänsklig anknytning. Därför är meningarna också delade om hans kvalifikationer som porträttmålare. Men uppmärksammas gör bilderna och det är onekigen en sak som måste noteras på konstnärens pluskonto.

Några av Erlings kromosomporträtt kan beskådas i hembygdscaféet. På ett annat ställe i Centralskolan är "gubbarna" ännu fler. Omkring 5.000 faktiskt. Många har sett dem växa fram de senaste åren. Sakta men säkert.

Nu är Erling Johanssons väggmålningar på turistbyråplanen färdiga. De ska invigas i samband med marknaden. Lördag klockan 12 för att vara exakt.

— Ett perfekt tillfälle, tycker kultursekretären Ann-Helen Mickelsson. Årets marknad är ju en smula historisk eftersom den är den 200:e i ordningen. Och Erlings bilder skildrar just Gällivares och Malmbergets historia.

5000 figurer

För Erling Johansson har det tagit flera år att omsätta idé till verklighet. Och undra på det. Bilderna rymmer som sagt omkring 5.000 figurer.

Ann-Helen:

— För att få kompositionerna att stämma i detalj har han först klippt ut alla figurerna och monterat dem på en skiss i full skala. För det jobbet har han behövt ordentligt utrymme. Där-

för har han hållit till dels i Luleå Folkets Hus och dels i Centralskolans gymnastiksal.

Ett konstverk ska tala för sig själv. Det gör också Erling Johanssons väggbilder i Centralskolan. Men han vill ändå ge intresserade betraktare extra vägledning. Därför tänker han komplettera bilderna med en folder som i ord och bild skildrar tvillingssamhällets historia.

— Vi hoppas att foldern ska vara klar till invigningen, säger Ann-Helen.

Kulturnämnden har planerat en pampig invigning med både musik och presentation av konstverken. Och eftersom den lagst in på "bästa marknadstid" ska den ju också kunna bli uppmärksam.

● Marknaden bidrar naturligtvis i allra högsta grad till att plussa på turiststatistiken. Därför är det bara i sin ordning att Friska Gällivare ekonomiska förening finns med bland arrangörerna. Nye chefen Janne Hardell har lovat bjuda på en riktig poppgala i 50-talsstil. Med självaste "Burken" i huvudrollen. Men också med lokala förmågor på scenen.

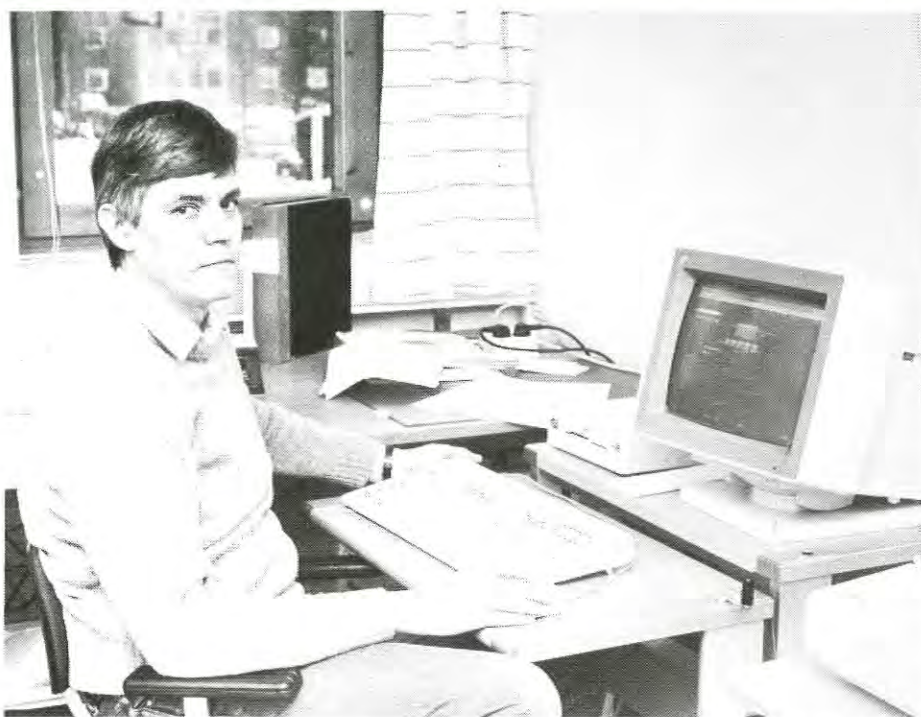
Dundretbragd i supertempo

Dundretbragden är klassikern som fått verklig nytändning. Tävligen genomförs nu för tredje gången i modern tappning i samband med marknaden. Loppet är en sju kilometer lång blandning av utförsåkning och längdåkning. Men trots en höjdskillnad på nära 400 meter från starten vid Linbaneloppen och målet vid Centralskolan är det i första hand en tävling för längdåkare.

Resultatlistorna för de två senaste åren slår fast den saken. Hakkas skidstjärnor har dominerat. Lars Öberg vann första året och förra året var Larry Poromaa halvminuten före tvåan. Dessa båda toppar därför den sammanlagda poängtävligen. Före Stefan Larsson, Hakkas och Tomas Pudas, Malmberget.

Dundretloppet avgörs lördagen den 18 mars med start klockan 11. Och det tar sedan inte lång stund innan de bästa åkarna är i mål. I fjol klockades Larry Poromaa för 10.17. Över sju kilometer!

Det är förresten ännu inte för sent att anmäla sig. Direktanmälan kan göras ända till två timmar före start i skidstugan vid Liikavaarabacken. Det finns sex klasser, seniorer, juniorer och motion för både damer och herrar.

Bengt-Erik Hedblom kollar här läget vid en av de terminaler som är kopplade till de kommunala fastigheternas övervakningssystem. Det är ett system som sparar in både tid och pengar.

PLING vad är det?

I ett par år har man på tekniska kontoret jobbat med något som kort och gott kallas för PLING. Det är ett datoriserat hjälpmedel som kan beräkna kostnaderna för det periodiska underhållet av fastigheterna.

— Med hjälp av PLING får vi fram långtidsplaner för underhållet, säger Barry Widman. Det har vi inte haft tidigare.

En besiktning av lokalerna ligger till grund för systemet. Fönster, golv, väggar och mattor — för att ta några exempel — klassas efter en skala från 1 till 5. Dessa uppgifter matas in i datorn, som sedan ger besked om när exempelvis en matta behöver bytas ut.

— Vi får en mycket bra grund för planering av åtgärder, säger Widman. Till och med kostnaderna räknas fram efter en prisbank som gäller för orten. På det här sättet blir det mycket lättare än tidigare att jämföra ut kostnaderna över flera år. Och det är ju en fördel så god som någon.

Central övervakning

Bert-Erik Hedblom på tekniska kontoret knappar vant på terminalbordets tangenter. På datorskärmen kommer det fram en planskiss över allaktivitetshuset Myran i Koskullskulle. På skissen finns också pilar och vindlande streck i olika färger. Plus massor av siffror och kodmarkeringar.

— Innetempen är perfekt just nu, säger Bert-Erik. Den ska vara 20 grader och det är precis vad den är.

Mycket riktigt. Man behöver varken vara tekniskt snille eller dataexpert för att hänga med i galoppen. Temperaturen står där i klartext. Mycket exakt dessutom — 20,1 grader.

Datoriseringen tränger in på alla områden och Gällivare kommun ligger — som vi berättade om i förra numret av kommunbladet — långt framme.

Den dator Bert-Erik Hedblom demonstrerar för oss har hand om driftövervakningen av kommunens fastigheter. Den ska underlätta jobbet för i första hand maskinister och fastighetsskötare.

Ännu så länge är bara två fastigheter inkopplade i systemet. Det är AMU-center och Myran.

— Systemet ska bli heltäckande vad det lider, säger Bert-Erik. Det tar dock lite tid. Närmast i tur står Välkommaskolan och sporthallen.

Snabblarm

Datorn klarar av massor av uppgifter. Den styr inomhustemperaturen och drifttider, läser dörrar, fixar rastsignaler i skolorna, larmar när något är på tok och tar fram statistik när det gäller saker som energiförbrukning och vattenåtgång.

— Vi får helt enkelt ett mycket effektivt övervakningssystem i alla våra fastigheter, säger Bert-Erik. Ja, just effektiviteten är väl syste-

mets största förtjänst. Datorn larmar omedelbart när något händer. Och då kan det faktiskt ibland röra sig om saker som det annars kanske skulle ta år att upptäcka.

Onödigt spring

Med datorns hjälp ser maskinister och fastighetsskötare vad som händer i de kommunala anläggningarna. Det underlättar deras arbete i alla högsta grad. De slipper exempelvis onödigt spring och bilkörande. Bert-Erik Hedblom ger ett exempel:

— Alla gymnastiksalarna används till sent på kvällarna. Därför måste en vaktmästare åka runt och kolla om dörrar är låsta och lyset släckt när salarna väl är utrymda. Det tar ett par timmar i dagsläget. När datoriseringen är fullt ut-

byggd får vaktmästaren snabbt besked om det behövs någon uttryckning eller inte. Är allt som det ska vara slipper han ju göra bilturen.

Datorövervakningen sparar alltså in tid. Men också pengar. Driftkostnaderna ska kunna sänkas med 10–20 procent.

— Och eftersom vi har en totalbudget kan de inbesparade slantarna användas till exempelvis underhåll istället, säger Bengt-Erik Hedblom. Datoriseringen har som jag ser det enbart fördelar. Och särskilt dyr är den heller inte numera. Investeringskostnaderna är tvärtom måttliga eftersom vi gör installationerna i samband med ny- och ombyggnader. På sikt ska vi alltså bygga in övervakningssystemet i alla våra fastigheter.

Sökes: veterinär

Gällivares nya veterinärklinik står nu klar. Det är en mycket funktionell anläggning med plats för två ordinarie veterinärer och en vikarie. Men det är tyvärr tjänster som är vakanta. En hårt ansträngd vikarie får just nu försöka klara verksamheten i hela kommunen.

— Men vi ska hoppas att det blir lättare att rekrytera veterinärer nu när vi har en modern klinik att erbjuda, menar Barry Widman på tekniska kontoret. Enligt expertisen är det mycket bra lokaler. Det tycker vi själva också.

Gällivares nu pensionerade veterinär Ove Berg hade mottagningen inrymd i sin bostad.

— Redan för två år sedan blev vi förvarnade om att ägaren behövde den för andra ändamål och därför började vi se oss om efter andra lokaler, säger Widman. Vi tittade på olika alternativ och kom fram till att en ombyggnad av den tomma centraldispensären var den bästa lösning-

gen. Den byggnaden hade kommunen redan övertagit av landstinget för en krona. Och enligt länsveterinären skulle vi här kunna få en utmärkt klinik.

Nu är den ombyggnaden klar. För kommunen har den kostat drygt 500.000 kronor, men i den summan ingår då också inventarier och en splitter ny röntgenanläggning.

Egentligen var ombyggnaden klar redan i höstas, men eftersom Gällivare har saknat en ordinarie veterinär har man på tekniska inte behövt jäkta med inredningsarbetet.

— Men nu verkar veterinärproblemet vara på väg att lösas, säger Widman. Vår vikarie kan tydligen tänka sig att söka en ordinarie tjänst. Men vi skulle förstas behöva minst en veterinär till. Arbetet är vad jag förstår alldeles för betungande för en ensam person.

ETT ÅR RÄCKER INTE

Foto: ÅKE BARCK

1981 tog Berry Kurkkio itu med träreliefen "Tjäderspelet" för kommunens räkning. Den jättestora reliefen ska pryda förvaltningsbyggnadens entré. Men ännu finns den inte där. Och förmodligen dröjer det ett par år till innan den är på plats.

— Risken är att det blir ett tioårsprojekt, säger Berry. Jag förstår dom som är irriterade. Men jag vill ju inte lämna ifrån mig reliefen förrän den är helt klar. Och mycket återstår fortfarande att göra.

Kommunstyrelsen bestämde för en tid sedan att Berrys ersättning ska höjas. Men också att konstverket ska vara på plats den 1 januari 1990.

Det kommer det inte att vara.

Berry slår rekord

Den som väntar på något gott väntar aldrig för länge brukar man säga. Den gamla sanningen stämmer mycket bra i det här sammanhanget. När "Tjäderspelet" väl är klart kommer Gällivare kommun att ha ett konstverk som saknar motstycke. Det kommer att bli en sevärdhet. Ja, en attraktion.

Förseningen beror på en felbedömning från Berry Kurkkios sida. Det förslag han presenterade 1981 var inte på långa vägar lika detaljrikt som konstverket nu blir i fullformat.

Reliefen föreställer en tjäderflock som träar i en tallunge. Och eftersom tallar har barr och Berry Kurkkio skär ut dem ett och ett tar arbetet tid. Han klarar av en knapp kvadratmeter om året. Och har nu halva ytan kvar.

— Det måste få ta den tid det tar, säger Berry. Jag jobbar faktiskt så fort jag hinner. Men ibland måste jag sticka emellan med annat också. Även en konstnär behöver ju pengar till livets nödortf.

Löjlig timpenning

Enligt den ursprungliga uppgörelsen skulle Berry få 30.000 för konstverket. Summan plus-

sades dock på med 6.000 kronor när det visade sig att materialkostnaderna blev högre än beräknat. För dessa 36.000 kronor har Berry nu jobbat i åtta år. Ja, i ärlighetens namn ska också påpekas att han i tre månader kunnat arbeta med lön som beredskapsanställd. Men slår man ut arbetsinsatsen på åtta år blir timpenningen närmast löjväckande.

— Men jag skyller inte på någon annan att det har blivit så här, säger han. Det är jag som har räknat fel och då ska jag ju också stå mitt kast.

Ett mästerverk

Nu har Berrys ersättning höjts. Han ska få 100.000 kronor för sitt evighetsverk. Från den summan dras förstas de 36.000 han redan har kvitterat ut. Men också den lön han fick under de tre månaderna han hade beredskapsanställning.

När saken diskuterades i kommunstyrelsen var det ledamöter som ville vara mer generösa. En tyckte att Berry borde få en månadslön på 8.300 kronor under två års tid för att få sitt konstverk färdigt. Det förslaget röstades ner.

"Tjäderspelet" blir ett mästerverk, inget tal om annat. Vi som sett det växa fram är helt inforstådda med att det måste ta tid. Mycket tid. Frågan är om inte Berry Kurkkio håller på att sätta något slags världsrekord i tidsåtgång för ett enskilt konstverk.

Tro förresten inte att Berry är trött och less på sin relief. Det är faktiskt snarare tvärtom.

— Jag kommer att sakna den när jobbet väl är klart. Det är faktiskt en lisa för själen att stå och skära ut tallbarr och tjäderdun. Dessutom har jag den trösten att jag vet att jag jobbar så fort jag kan.

Ekonomiskt är "Tjäderspelet" en dålig affär för Berry Kurkkio. På "öppna marknaden" skulle han säkert kunna sälja det för ett betydligt högre belopp än de 100.000 som kommunen nu betalar.

— Men det var inte därför jag erbjöd mig att betala tillbaka de kommunala pengarna och behålla relieffen själv, säger han. Det berodde mest på den kritik jag fått för mitt arbetstempo.

41-mannalaget som styr kommunen

Efter valet i höstas har det kommit in en hel del nytt folk i de styrandes led. På bilden här intill ses fullmäktigegänget samlat en smällkall decemberdag. Det var den nya skarans första sammanträde och på dagordningen stod bland annat förslaget om en skattesänkning. Som dock inte gick igenom.

Gällivare har ovanligt många partier i sitt fullmäktige. Nio stycken under denna valperiod. Socialdemokraterna är särklassigt störst med 19 av de 41 platserna. Snudd på egen majoritet med andra ord.

Så här fördelar sig fullmäktigeplatserna:

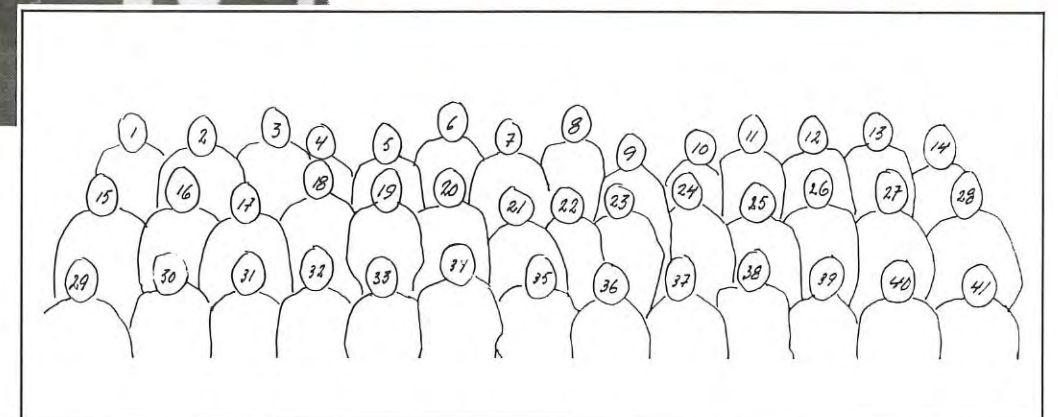
Socialdemokraterna (s) 19, Vänsterpartiet kommunisterna (vpk) 7, Moderaterna (m) 4, Förenade socialister (fsn), Gällivares fria demokrater (gfd), Folkpartiet (fp), Miljöpartiet (mp) och centern (c) två platser var och Arbetarpartiet kommunisterna (k) en plats.

I styrelser och nämnder har det också blivit en del ändringar sedan sist. Tre har fått ny ordförande. Det är fritidsnämnden (Tage Palo), polisstyrelsen (Karl-Erik Häll) och jämställdhetskommittén (Klas Holmgren).

Övriga ordförandeposter innehas av Ulf Sundberg (kommunstyrelsen), Roland Holmgren (byggnadsnämnden), Joel Isaksson (konsumentnämnden), Astrid Niemi (kulturnämnden), Karl Henriksson (miljö- och hälsoskyddsnämnden), Herbert Pettersson (räddningsnämnden), Laila Furskog (skolstyrelsen), Sven-Olof Schefström (socialnämnden), Sven Johansson (trafiknämnden) och Karl-Erik Häll (valnämnden). Häll är också fullmäktiges ordförande.

Foto: BÖRJE RÖNNBERG

NIO PARTIER

1. Ove Johansson (s)	15. Ulf Sundberg (s)	29. Birgit Sandahl (m)
2. Gunnar Lundgren (s)	16. Ulf Rehnberg (s)	30. Ann Nilsson (mp)
3. Sven-Olof Schefström (s)	17. Bror Wennström (kn)	31. Britt-Marie Wiklund (m)
4. Tycko Nilsson (s)	18. Lars Karlsson (fsn)	32. Viola Nilsson-Waara (vpk)
5. Ove Haarala (vpk)	19. Bert Larsson (fp)	33. Laila Furskog (s)
6. Kjell Harnesk (fsn)	20. Olof Landström (s)	34. Karl-Erik Häll (s)
7. Roland Holmgren (s)	21. Kerstin Petterson (s)	35. Hjärdis Nilsson (vpk)
8. Ronne Liljeholm (s)	22. Harry Brännström (s)	36. Anne-Maj Pohjanen (s)
9. Ulla Backefalk (gfd)	23. Ivan Sörblom (gfd)	37. Irma Grönberg (s)
10. Eivon Israelsson (vpk)	24. Göran Eriksson (c)	38. Yvonne Köhler (s)
11. Stig Eriksson (vpk)	25. Bernhard Winsa (vpk)	39. Lilia Wäyrynen (s)
12. Bengt Anderman (vpk)	26. Lennart Backebjörk (c)	40. Gerda Rynbäck (s)
13. Lars Landström (m)	27. Simo Hakala (s)	41. Birgitta Carlsson (m)
14. Bror Isaksson (s)	28. Peter Eriksson (mp)	

Tror på turismen

Med hjälp av ett blädderblock visar Janne Hardell hur han tänkt sig att turismen ska utvecklas i Gällivare. Det är vad man brukar kalla en strukturplan. Vissa saker ska prioriteras och hit hör marknadsföringen.

— Jag skulle helst se att den kunde göras mer enhetlig, säger han. Nu pratar de flesta för sitt. Istället borde vi göra gemensamma satsningar.

Jan Hardell är ny direktör i Friska Gällivare ekonomiska förening. Det är den som ska utveckla turismen i kommunen. Till glädje inte minst för intressenterna — kommunen och en lång rad företag. De är faktiskt ett 50-tal vid det här laget. Föreningsidéen har alltså fått fin respons.

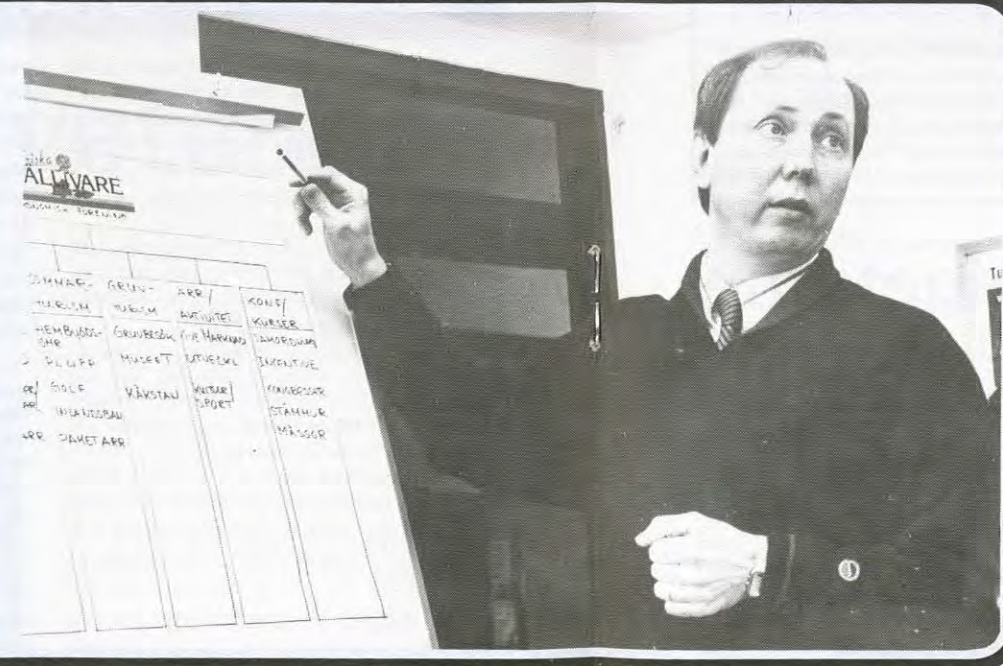
— Föreningen ska vara motor och idékläckare, men också samordnare av arrangemang och aktiviteter, säger Hardell.

Förra året visade en rad aktiviteter upp minussiffror. Och det trots att turisterna var fler än någonsin. Jan Hardell tror sig veta vad det berodde på:

— Personalen på turistbyrån fick i huvudsak jobba med att ragga upp rum åt besökarna. Man hann helt enkelt inte med att sälja in turer och andra aktiviteter. Det ska vi ändra på nu. Därför satsar vi på fler sommarturer än någonsin tidigare. Och vi ska se till att den verksamheten blir effektiv.

Turismen har stadigt ökat i Gällivare de senaste åren. Men ännu återstår en hel del att göra.

— Vi har tomma bäddar till och med på värvintern, säger Hardell. Det måste vi få en ändring på. Gällivare är ju en välkänd vinterturistort. Därför måste vi i första hand se till att den kapacitet vi har blir fullt utnyttjad.

Nu spikas det i Kåkstan igen

Kåkstan blev en succé premiäråret. 70.000 människor räknades in under sommaren och fantastiska 15.000 under marknadshelgerna före jul.

Kåkstan är alltså en attraktion av stora mått trots att den ännu bara är utbyggd till en fjärdedel. Tre etapper återstår nämligen. Om entusiasterna bakom planerna får som de vill.

Sedan årsskiftet är det hembygdsföreningen som håller i trådarna.

— Och vi satsar givetvis på en fortsatt utbyggnad, säger Martin Sandin, nu i hembygdsföreningens tjänst.

Kåkstan var förra sommaren den stora turistattraktionen i kommunen. Mycket talar för att den kommer att förbli det. Inte minst som den nu kommer att byggas ut. Andra etapperna ska vara klar till sommaren.

Ny stor sommarsatsning

Etapp två är redan en bra bit på väg. När det är dags att öppna kåkstan igen i mitten av juni ska folkrörelsernas hus stå klart. Förhoppningsvis också en slumlänga.

— Vi vet att besökarna vill se exempel på de eländiga kyffen många gruvarbetare tvingades bo i den första tiden, säger Sandin. Därför tänker vi bygga upp Stenbackenraden med sex, sju backsvalor och fläsklädekojor. Men den stora statstningen för året är folkrörelsernas hus. Det blir i fortsättningen den givna träffpunkten i kåkstan.

□ Förebild

Liksom allt annat byggs folkrörelsernas hus efter gamla ritningar. Förebild är gruvfogde K L Sandstedt byggnad, som bland andra hade Frälsningsarmén som hyresgäst. Huset revs redan 1902.

— Det är ett stort hus på nära 200 kvadratmeter, förklarar Sandin. Det ska bland annat rymma fasta utställningar om arbetarrörelsen, nykterhetsrörelsen och frikyrkan. Men vi får samtidigt också en samlingslokal för arrangemang av alla de slag.

□ Guldjakt igen

Kåkstan ska bli den givna samlingsplatsen i Malmberget också till sommaren. Många av fjolårets så populära arrangemang återkommer — guldjakten, ettöresfestivalen, kortspe-larkvällar, rallarsvingen och hemvändarkvällar.

— Ett program som slog så fint ska man nog inte ändra särskilt mycket, tycker Martin Sandin. Det folkliga går hem. Och att en tävling som guldjakten med 10.000 kronor i första pris drar folk är kanske inte att undra över.

□ Gruppaket

Det är alltså hembygdsföreningen som styr och ställer i kåkstan i fortsättningen. Och som dessutom tar hand om gruvturismen. Hembygdsfö-

MARTIN SANDIN

reningen har fått ta över i gruvmuséet och kommer också att svara för de dagliga turerna till gruvan.

— Vi ska bjuda på ett helt nytt gruppaket, säger Sandin. Bussarna utgår som tidigare från Gällivare. Första anhalt blir gruvmuséet och sedan bär det av ner i gruvan via Uppland. Här får turisterna åka 450 meter rakt ner i jorden med en hiss som går sex meter i sekunden. Det blir så att säga en hisnande upplevelse. Efter gruvbesöket gör vi ett stopp i kåkstan. Turen kommer att ta halva dagen, men så är den ju också innehållsrik.

Hembygdsföreningen har planer också för gruvmuséet. Meningen är att det ska byggas ut med en "praktisk del" inne i Hermelinstollen. Här ska besökarna exempelvis kunna se borrar på gammaldags sätt. Men det är planer som förmodligen inte hinner förverkligas i år.

Hör av dig med adresser

Hemvändarkvällarna var populära arrangemang i Kåkstan förra sommaren. Och satsningen på att locka hem utflyttade kommuninvånare fortsätter.

— Vi planerar att ordna speciella arrangemang just för hemvändarna, säger Martin Sandin. Onsdagarna är vikta för hemvändarkvällar. Då samlas vi i kåkstan och finns det intresse för saken ska vi också ordna bussturer till Malmbergets gamla bostadsområden.

De utflyttade ska få personliga inbjudningar. Men för att klara av den saken behöver hembygdsföreningen hjälp. Du som har släktingar och bekanta utombys kan skicka namn och adresser till Hembygdsmuséet, Storgatan 16, Gällivare.

Sverigeturne

1986 genomförde Cancerfonden en jättekampanj som gav över 170 miljoner kronor. Nu är det dags för en ny stor satsning. Europaåret mot Cancer heter årets satsning och den är ett EG-initiativ.

Kampanjen kommer säkert att bli ordentligt uppmärksam. Ett inslag är nämligen en artistturné som går till 253 orter över hela landet. Många kända artister deltar i turnén — Ann-Louise Hansson, Ulf Larsson, Lill-Babs, Folv Björling och gruppen Crème Fraiche. På storvideo kommer publiken dessutom att få se delar av Bosse Parneviks Oscarsparty.

Den 6 juni når turnén Nordan i Malmberget.

Här föds ingen ny Janne Boklöv

För 30 år sedan fanns det hoppbackar på ett 15-tal platser i Norrbotten. Nu har de flesta hopptornen ruttnat och rivits. Kvar finns bara två — i Koskullskulle och Svanstein. Men också Frejabackens stortorn i Kullen är i dåligt skick.

Koskullskulles framgångsrika backhoppare har länge krigat för en ny backe. Nu är den på väg att bli en realitet.

Vid sitt senaste möte bestämde fritidsnämnden — lite överraskande kanske — att Gällivare ska få en 70-metersbacke.

NY STORBACKE

Tacka Janne Boklöv för det! Han har i vinter placerat Koskullskulle och Gällivare på världskartan genom sina exempellosa framgångar. Och inte nog med det. Janne har dessutom fått liv i den till synes dödsdömda backhoppningen i Sverige. Nu är det inne att hoppa backe igen.

Koskullskulle AIF har i många herrans år varit en av landets ledande backklubbar. Trots att det är en klubb med sorgligt dåliga förutsättningar.

— När grabbarna kommer upp i 14-årsåldern måste de ha en 70-metersbacke för att utvecklas, säger Hans Martinsson. Och den backen bör förstås finnas på hemorten. Som det är nu måste våra grabbar åka till Rovaniemi eller Örnsköldsvik för att träna. Det håller inte i längden.

Statsbidrag

Gällivares nya hoppbacke kommer att placeras på Dundret. Ritningar finns redan. Det är egentligen bara att sätta spaden i jorden.

Men det finns ändå ett krus. En hoppbacke är dyr att bygga. En 70-metersbacke på Dundret har kostnadsberäknats till 11—13 miljoner. Det är pengar som kommunen inte kan satsa på egen hand. Staten måste hjälpa till. Men när kommunen sökte statsbidrag 1985 blev det nobben.

Nu är förutsättningarna förhoppningsvis bättre. Mycket talar för att hoppbacken kan gå in i ett bidragspaket som också skulle innefatta Kåkstans andra etapp och en ny turistutläggning i Ritsem.

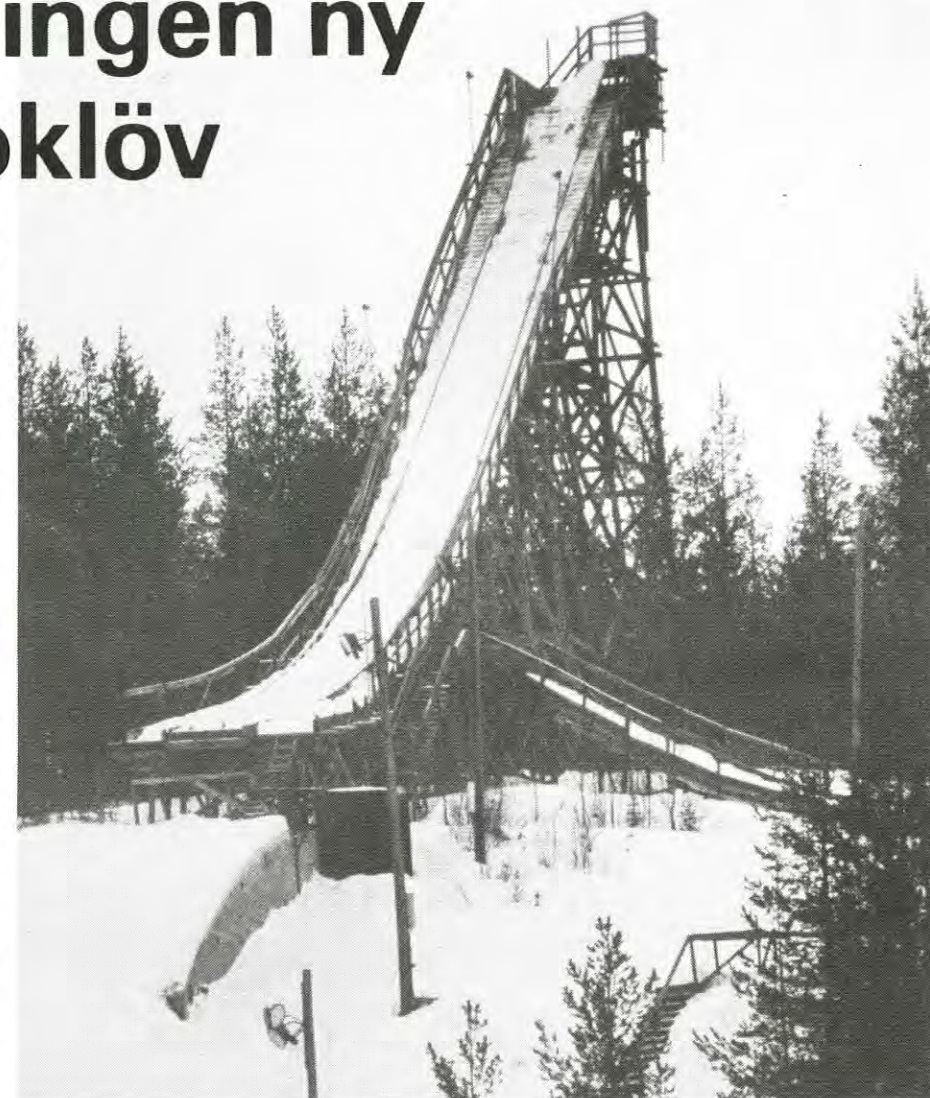
Riksintresse

Att staten ställer upp är en förutsättning för att backen ska kunna byggas.

— Staten bör stå för merparten av pengarna, tycker fritidschefen Björn Persson. En hoppbacke är ju något av en riksangelägenhet.

Skulle planerna på Dundret-backen av någon anledning grusas är risken stor för att sporten helt dör ut i Norrbotten. Det vore synd. Norrbotten har stolta traditioner att försvara. Storhopparna har varit många och framgångsrika — Thure Lindgren, Kalle Holmström, Kurt Elimää, Lennart Elimää, Jan Holmlund och nu Janne Boklöv och Mikael Martinsson.

Med en rejäl backe in på knutarna får Kos AIF säkert snabbt fram en ny generation hoppare. Förutsättningarna finns när man nu kan rida på Boklöv-vägen.

Frejabckens stortorn — som tillåter 40-metershopp — börjar vara skraltigt. Ska backhoppningen överleva måste det till en ny backe. Den planeras nu på Dundret.

Gamlingarna blir 25

En förening som utåt kanske inte gör så stort väsen av sig, men som jobbar ambitiöst för ungdomsidrotten är Kamratföreningen Gamla MAIF. Den kan i år fira sitt 25-årsjubileum. Gamla MAIF är en exklusiv sammanslutning eftersom medlemsantalet är maximerat till 100. En tredjedel är hedersmedlemmar över 65 år.

Föreningens huvuduppgift är att stödja ungdomsverksamheten inom MAIF. Medlemmarna samlar helt enkelt in pengar genom att ordna danstilställningar, lotterier och försäljningar av olika slag. Förra sommaren hade således Gamla MAIF ett stånd i kåkstan och försäljningen där gav ett fint netto.

Under jubileumsåret tänker föreningen bland annat ordna en utställning som speglar idrotten i Malmfälten i gamla goda tider.

— Men vi behöver hjälp för att få ihop den utställningen, säger Kjell-Ivan Eriksson. Därför vill jag passa på att efterlysa idrottsfotografen som är tagen 1949 och tidigare. De som har bilder att låna ut kan höra av sig till Harald Lennestål på MAIF:s kansli.

Kjell-Ivan Eriksson är Gamla MAIF:s ordförande. I styrelsen sitter också Alfons Ådebring, Sture Gustavsson, Rune Mäkimaa, Harald Len-

nestål, Holger Karlsson och Helmer Edin. Det är namn som minnesgoda idrottsvänner säkert inte har glömt. Och i medlemsregistret finns många fler gamla mästare i skidåkning, brottnings, boxning, friidrott och lagsporter.

Kanslichefen kommer i maj

Kanslichefens stol har varit tom sedan Steve Ralsberg drog ästad till Värmland i höstas. Nu är hans efterträdare utsedd. Han heter Ralf Forsberg och är född i Malmberget. Han är nu kanslichef i Vilhelmina kommun och kommer till Gällivare i maj. Vi säger välkommen redan nu.

Ny näringslivssekreterare har kommunen också fått sedan sist. Bo Wallin tar i dagarna över jobbet. Han kommer närmast från Boden och ska ersätta Roland Carlsson, som är tjänstledig i två år. Roland jobbar som bekant som vd i utvecklingsföretaget Expandum.

659 NYA LÄGENHETER

Bostadskön är fortfarande lång i Gällivare. Förhoppningsvis ska den "byggas bort" de närmaste åren. Fram till 1993 kommer enligt planerna att byggas 659 lägenheter i kommunen. Ja, då är förstas också 240 småhus inräknade.

Det största projektet är Fjällnäsområdet. Här ska Riksbyggen de två närmaste åren producera totalt 176 lägenheter i flerbostadshus.

Det är enbart i Gällivare lägenheter i flerbostadshus är inplanerade de närmaste fem åren. Förutom vid Fjällnäs ska det byggas på kvarteren Engelsmannen (46 lägenheter detta år) och Aspen 6 (20 lägenheter i år).

Lägenheter ska också uppföras på Forsvallen vid Nattavaaravägen (75), kvarteret Höken (40), Læstadiusparken (50) och Hasseln (12). Det är projekt som ligger några år fram i tiden.

Med det programmet tillförs kommunen 395 lägenheter i flerbostadshus under femårsperioden.

Småhusbyggnationen blir också den omfattande. Gällivare får nöja sig med tolv småhus på området Wassaragården i anslutning till Fjällnäs.

I Malmberget blir produktionen betydligt större. Här byggs redan i år 18 småhus på Mosebacke kullar och ytterligare 15 nästa år. Övriga områden som ska bebyggas är Gulsparven (10), Mysinge backe (6) och vad som kallas Engelska barackerna (6).

Utbyggnaden på Vuoskonjärvi fortsätter också. Här är hela 64 småhus inplanerade. Byggnationen ska börja 1991. Under samma period — alltså 1991—1993 — byggs 35 småhus i Koskullskulle.

Landsbygden finns förstas också med i planen. 50 småhus är inplanerade.

● Kommunfullmäktiges sammanträden annonseras i år i fyra tidningar — Norrländska Socialdemokraten, Norrbottens-Kuriren, Norrbottningen och Folkviljan. Det är samma antal som året innan, men då gällde beslutet också Gällivare-Nytt. Den tidningen har nu somnat in och har alltså i sammanhanget ersatts med Folkviljan.

Vid "slottet" Fjällnäs kommer ett nytt stort bostadsområde att växa upp. Drygt 150 lägenheter ska byggas de närmaste åren. Plus ett dussintal småhus vid Wassaragården.

Hemskydd för alla

Sedan 1987 är det kommunerna som har ansvaret för civilförsvaret, som därför fått en ny organisation. Landet är numera indelat i hemskyddsområden med 500—2.000 människor i varje. Men det finns också mindre enheter. De kallas hemskydd och kan exempelvis utgöras av ett kvarter. I Gällivare finns 29 stycken.

Viktiga personer i organisationen är hemskyddsombuden. De rekryteras på frivillig väg.

De ska i en krissituation helt enkelt kunna hjälpa sina grannar. Med utrymning och information i krissituationer exempelvis. Hemskyddsombuden ska veta var skyddsrummen finns, hur man hjälper en skadad människa och hur man ingriper om vatten och elström försvinner.

Hemskyddsombudet har alltså en humanitär uppgift. Och den ska han förbereda sig för innan olyckan är framme. Förberedelser som han eller hon givetvis får hjälp med. Civilförsvarets kurser ger både kunskaper och självförtroende.

Den som är intresserad av uppgiften kan skriva till Gällivare Civilförsvarensförening, c/o Gällivare kommun, Box 47, 972 00 Gällivare.

DUNDRET-BUSSARNA

Kommunen subventionerar också i år busstrafiken från Malmberget och Gällivare till Dundret. Bussarna går dagligen fram till 9 april. Därefter också helgen 15—16 april.

Tidtabellen ser ut så här:

9.28	11.03	Malmsta	x	x	16.42
9.35	11.10	Malmb.	x	x	16.35
9.55	11.30	Gällivare	10.40	12.10	16.15
10.15	11.45	Dundret P		12.00	16.00
10.25	11.55	15-30 Björn.	10.25	11.55	15.50

Alla turer från Malmberget går över mellanområdet. Enkel resa för vuxna kostar 10 kronor och för barn 5 kronor. Månads-, rabatt- och lågpriskort gäller inte dessa resor.

FJÄLLVÄDERTELEFON

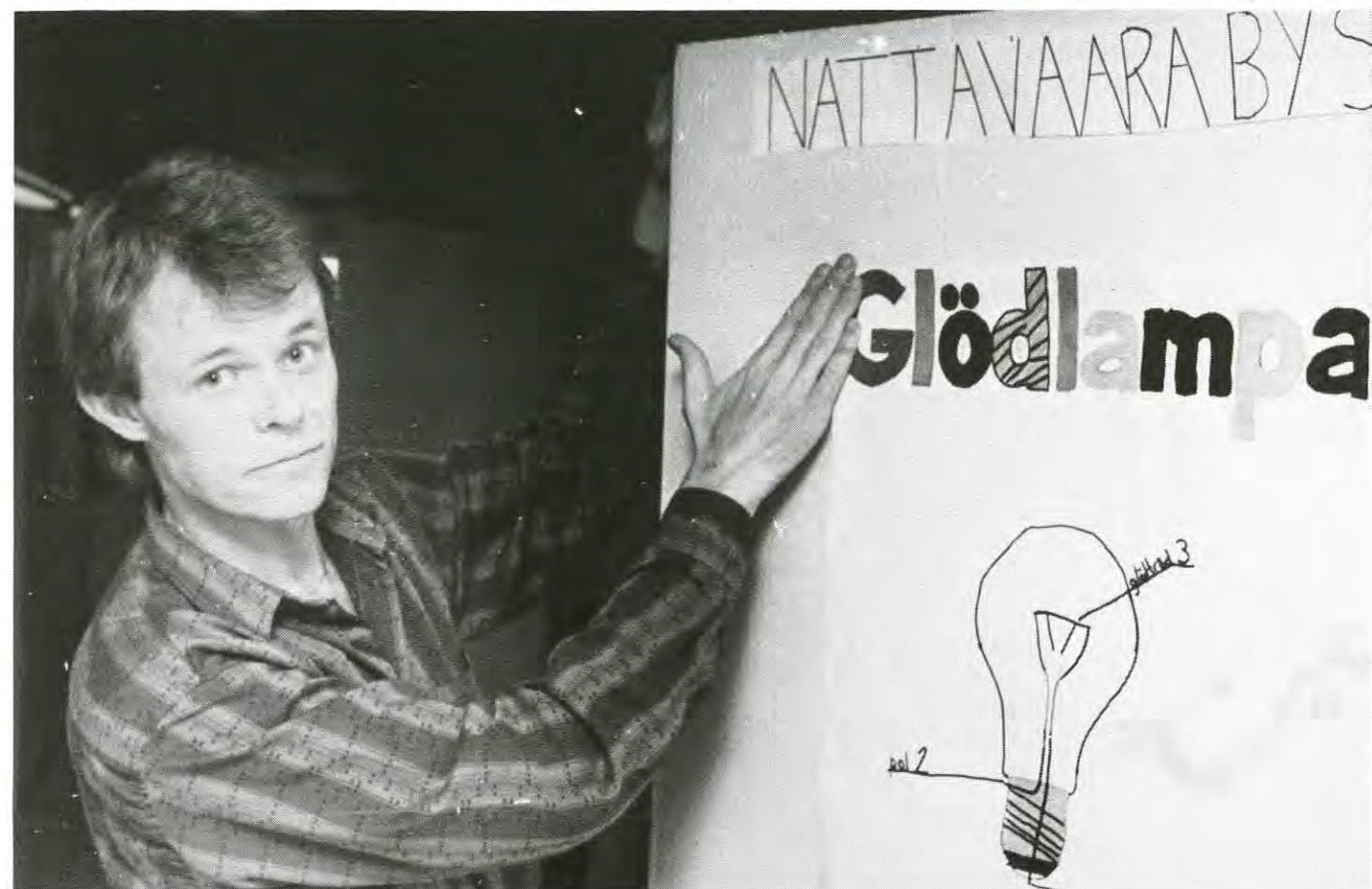

0970-185 08 24/2-715

Kl. 05.00 OBSERVATIONER från Ritsem, Aluokta och Nikkaluokta
Kl. 07.30 PROGNOSE

TEMAPROJEKT STÄLLS UT

Kjell Tunlind är den som samordnar elevernas utställningar. En samlad utställning ska under våren vandra runt mellan större arbetsplatser och offentliga lokaler.

Skolorna går ut i samhället

I förra numret av kommunbladet skrev vi om niondeklassen i Gunillaskolan som pluggade hembygdshistoria som temaarbete. Ämnet låg förstas nära till hands eftersom Malmberget fyllde 100 år i fjol.

Gunillaskolans temainsats ingår i ett större projekt som omfattar hela kommunen. Tio skolor och drygt 500 elever deltar i projektet. Under våren ska deras specialarbeten redovisas i form av en utställning. Den kommer att vandra runt mellan en rad större arbetsplatser och offentliga lokaler.

Initiativtagare till projektet är SSA-rådet i Gällivare.

— Målet är att vi ska få en bättre samverkan mellan skolan och näringslivet. Skolan måste helt enkelt närma sig samhället på ett bättre sätt än tidigare.

Säger så gör Kjell Tunlind. Han är SSA-sekreterare på skolkansliet. SSA står för samverkan Skola-Arbeitsliv.

I kommunens SSA-råd sitter representanter för skolan, näringslivet och fackliga organisationer.

— Eftersom Skolöverstyrelsen prioriterar området "Skola-Arbeitsliv" är det förstas viktigt att kommunerna engagerar sig. Liksom näringslivet. Vi måste få igång en naturlig samverkan. Jag tycker att vi har kommit igång riktigt bra det här läsåret trots att man varken i skola eller på arbetsplatserna har någon större vana av den här typen av verksamhet.

Liv och lust

Innan verksamheten drogs igång i höstas hade en arbetsgrupp tagit fram ett 20-tal lämpliga projekt. Och nästan alla har kunnat genomföras.

— Och de skolor som varit engagerade har verkligen gått in med liv och lust för uppgifterna, säger Kjell Tunlind. Ett utmärkt exempel är Puoltikasvaara. Här har alla klasser med sammanlagt 61 elever varit med. De har kartlagt företagen i Skaulo och Puoltikasvaara mycket grundligt. Eleverna har gjort arbetsplatsbesök och intervjuer och har sedan redovisat företagssamheten i detalj.

Ambitiöst

Projektet tar upp en lång rad ämnen. I Nilivaara har tre klasser specialstuderat gruvnäringen och kartlagt både dagläget och framtiden för kommunens två stora gruvföretag.

— Lärare och elever har gjort en mycket ambitiös insats, tycker Kjell. Det betyder vill jag också ge Ullatti skola med läraren Ingemar Lundgren i spetsen. Där har man ägnat sig åt data och det på ett sätt som tydligen uppmärksamats. Ullattiskolan kommer nämligen att

medverka vid en konferens för skolledere på Dundret. Under den konferensen kommer Ingemar Lundgren att hålla fyra föreläsningar.

I projektet deltar också klasser vid Sjöparvskolan, Gunillaskolan, Tallbackaskolan, Välkommaskolan, Hakkas och Nattavaaraby.

Utställning

Samtliga klasser kommer att redovisa sina projektarbeten i form av en utställning. Nattavaaras utställning finns redan nu att beskåda på skolkansliet. I Nattavaara har man ägnat sig åt vattenkraften och den utställning eleverna presenterar på två stora skärmar är mycket prydlig och överskådlig. Ja, de 16 eleverna visar till och med upp sig själva i form av färgporträtt. Ett elegant grepp måste man säga.

Skolornas utställningar ska under våren ställas samman till en enhet och visas upp i mer offentliga sammanhang.

— Från vecka 18 är det tänkt att utställningen ska vandra runt mellan olika arbetsplatser och offentliga lokaler, säger Kjell Tunlind. I detalj har jag ännu inte helt klart för mig vilka platser det blir. Men jag hoppas att vi får komma in i Domus, lasarettet, kommunhuset, Folkets Hus och på några större arbetsplatser. LKAB exempelvis.

Får Kjell Tunlind som han vill blir det en fortsättning på projektet nästa år. Med nya klasser och nya "ämnen".

— Jag håller just på att försöka få fram de pengar som behövs, säger han. Det ska inte vara något större problem. Det här är en billig verksamhet. 75.000 är vad vi behöver.

SOLVEIG JONASSON Socialsekreterare

Bidragen vårt minsta problem

Solveig Jonasson är socialsekreterare i Gällivare kommun. En av åtta. Vi sökte upp henne för att få veta vad en socialsekreterare egentligen sysslar med.

— Det finns kanske folk som tror att vi sitter vid ett skrivbord och delar ut pengar, säger Solveig. Så är det verkligen inte. Visst har vi ekonomiärenden att klara av, men de utgör faktiskt den allra minsta biten av jobbet. I huvudsak ägnar vi oss åt människor med helt andra problem. Därför sitter vi inte särskilt ofta vid våra skrivbord. Mesta tiden jobbar vi utanför byrån.

Solveig Jonasson har varit socialsekreterare sedan 1985. När hon började var hon nyutbildad socionom.

— Men socialbyrån i Gällivare var ingen obekant arbetsplats för mig, säger hon. Jag jobbade här under sommarlov och på jularna medan jag utbildade mig. Min examen läste jag in i Umeå. Högskolestudierna tog tre och ett halvt år om man också räknar de två praktikterminerna.

Gällivare har som sagt åtta socialsekreterare. De har delat upp kommunen mellan sig. Solveigs del är Mellanområdet och den södra landsbygden.

— Genom den uppdelningen blir arbetsuppgifterna någorlunda jämnt fördelade, säger hon. Vi har exempelvis omkring 15 barnavårdsärenden var. Det är nog de ärenden som tar mesta tiden eftersom det ofta är svåra familje-problem som måste lösas. Problem som kan böttna i missbruk, relationssvårigheter eller

sexövergrepp. Det händer att barnavårdsärenden inte kan avslutas förrän efter flera år.

Stora krav

Familje problemen ställer förstas stora krav på handläggarna. Men för Solveig och hennes kolleger är dessa ärenden samtidigt arbetets mest inspirerande uppgifter.

— Att få arbeta med människor är alltid stimulerande, säger Solveig. Visst händer det att vi möts av aggression men de flesta är tack-samma när de märker att vi vill ta oss an deras problem. Vår uppgift är ju att försöka hitta lösningar på problemen. Och för att göra det måste vi alltid se positivt på situationen. De människor vi arbetar med ska förstå att vi tror på dem. Att vi jobbar för att alla ska kunna leva ett självständigt liv. När arbetet ger resultat känner man naturligtvis en stor tillfredsställelse.

Behöver hjälp

I arbetet med problemfamiljer behöver socialsekreterarna ibland hjälp. Solveig förklarar:

— För en familj med problem kan förstående medmänniskor utträtta underverk. Vi hjälper förstås till med att förmedla kontakter och annonserar därför då och då efter kontaktfamiljer, kontaktpersoner och familjehem. Nu kan vi få en gratisannons i kommunbladet. Skriv att vi alltid har behov av människor som är beredda att hjälpa till. Den som är intresserad av att hjälpa behöver bara ta telefonen och ringa socialbyrån och fråga efter någon av oss socialsekreterare.

Omväxling

En socialsekreterare kan ha en mycket omväxlande arbetsdag. Arbetsuppgifterna är många. Barnavårdsärendena tar som sagt mesta tiden, men det är också mycket annat som ska hinnas med — missbruksärenden, ungdomskriminalitet, bostadsförturer, yttranden när det gäller körkort, vapenlicenser och till åklagarna och näringshjälp. För att nu bara ta några exempel.

Sedan har vi ekonomiärendena, säger Solveig. Det vore konstigt annars. Ekonomiska problem är det många människor som brottas med. Hyror är höga och fler och fler får problem med banklån som de kanske fått alldeles för lättvindigt. Liksom postorderköpen på avbetalning. Det här är problem som vi inte bara försöker lösa genom att dela ut pengar. Vi ger också hushållsekonomisk rådgivning, en sak som vi har kommit långt med här i Gällivare. När det gäller ekonomiska ärenden har vi socialsekreterare hjälp av utredningsassistenter. De klarar av det mesta av det praktiskt arbetet.

Inget facit

Socialsekreterarna har ett ansvarsfullt arbete. De har att fatta beslut som rör människor med problem.

— Och om vi har gjort rätt eller fel är inte alltid så lätt att avgöra, säger Solveig. Något facit finns ju inte. Men vi har ju i de flesta fall lagar och regler att följa. Det finns bestämmelser som säger vilka som har förtur i bostadsköen och hur mycket pengar en ensamstående mamma med två barn ska ha att leva på i månaden. I övrigt får sunda förnuftet och personkännedom avgöra. Vi lär ju känna de människor vi jobbar med rätt bra och har dessutom en utbildning som hjälper oss att tackla problemen.

Solveig Jonasson trivs med sitt arbete. Trots att hon har ett låglöneyrke och trots att det ibland inkräktar lite på det egna familjelivet.

— Men det är saker som uppvägs av att få jobba i ett fint lag och med bra stöd från alla hålls, säger hon.

KÖP EN, BETALA FÖR TVÅ.

Om att köpa kontant,
låna eller köpa
på kredit.

ATT HA KONTANTER TILL ALLT MAN
BEHÖVER ÄR INTE ALLA FÖRUNNAT.

ATT SPARA ÄR INTE SÅ LÄTT.

ATT KLARA AV ETT LÅN, EN KREDIT
ÄR SVÅRT.

SE VÅR UTSTÄLLNING UNDER MARKNADSDAGARNA
I CENTRALSKOLAN.

NYA REGLER FÖR BILREPARATIONER

Enligt konsumenttjänstlagen ska verkstaden

- Utföra arbetet fackmässigt
- Inte välja onödigt dyra reparationssätt om billigare alternativ finns
- Avråda om kostnaden inte står i rimlig proportion till bilens värde (kostnaderna får inte överstiga 50 % av bilens värde)
- Avbryta uppdraget om reparationen visar sig bli olönsam för kunden
- Kontakta kunden vid tilläggsarbete
Detta gäller inte om priset för tilläggsarbetet är obetydligt (gräns ca 100 kr) eller lågt d v s är högst 15 % av avtalat pris
- Fast pris eller högsta pris får inte överskridas
- Ungefärlig prisuppgift får överskridas med högst 15 %
- Om pris inte avtalats ska kunden betala bara vad som är skäligt d v s det pris branschen tillämpar för denna typ av reparation
- Verkstaden ska kunna bevisa att pris inte avtalats
- 2 års reklamationsfrist gäller
- Kunden får avvisa åtgärd vid felaktigt utförd reparation om det medför betydande besvär eller olägenhet (omfattar också garanti-reparationer)
- Kunden har rätt till skadestånd vid fel eller vid dröjsmål
- Verkstaden ska kunna bevisa att den inte varit försumlig och därigenom vållat kunden ekonomisk skada
- Verkstaden är skyldig att på begäran utfärda en specificerad räkning

Motorbranschens Riksförbund (MRF) har också utarbetat andra villkor, som — i huvudsak — står i överensstämmelse med konsumentverkets krav:

Verkstaden ska

- lämna skriftlig bekräftelse av uppdraget till kunden om denne inte avstår från att få en sådan bekräftelse
- ange leveranstid, när reparationens omfattning är konstaterad. För mindre omfattande och standardbetonade reparationer skall/kan som regel tidpunkt för leverans anges redan vid beställningen. Vid ev leveransförsejning skall kunden underrättas.
- lämna prisuppgift för hela uppdraget om inte kunden avstår från en sådan uppgift eller uppdraget är så ospecificerat att det är omöjligt att lämna uppgift ens om ungefärligt pris eller högsta pris.

KONSUMENTNÄMNDEN
KONSUMENTVÄGLEDDNINGEN
Kommunkontoret
tfn 180 00

LÄSTIPS FRÅN BIBLIOTEKET

Goland, Erik: *Egenmäktigt förfarande*

Goland, som är en känd radioman, arbetade oftast med svenskt folk-liv, gamla seder och bruk och människorna i dessa miljöer. Oftast berättar han om de "avvikande", de som gick vid sidan av allfarvägarna.

Höijer, Björn-Erik: *Snösparvarna. Stilla by*

De här två berättelserna illustrerar det som blivit så kännetecknande för Höijer; de udda ödemarksmänniskorna, den norrländska miljön, kritiken mot den læstadianska sekterismen och den höijerska livsfilosofin: att det finns en utväg ur det allra svåraste, hur hopplöst det än ser ut.

Larsson, May: *Vägens öga*

Förf berättar om människor i ett mindre norrländskt samhälle för några tiotal år sedan. Allt känns upplevt äkta och människorna tecknas med humor, värme och medkänsla; det gäller den store bullrige hemmansägaren med det förskräckliga humöret likaväl som den trötta ägarinnan till Resande rum.

Roos, Berit: *Ingen varaktig stad*

Berit Roos är född i Kiruna och älskar Norrland men hatar dess exploatering. Frenetiskt för hon hembygdens talan mot "storbukiga herrar" söderifrån "med järn i blicken".

Lilla poesiboken

Bokens redaktör, Carl Olof Josephson, skriver i förordet: "Egentligen borde det vara så, att det utgick en rekommendation från socialstyrelsen till folket, att samtidigt som man sätter i sig sex till åtta skivor bröd om dagen så skulle man också intaga ett stycke dikt. — Lilla poesiboken skall alltså ses som ett måste för vårt välbefinnande.

För barn och ungdomar:

Bergman, Berit: *Lejonpard och tigrerkaka*

Bilderbok som handlar om en eftermiddag då morfar hämtade Ebba på dagis. En alldeles vanlig dag i ett nutidsbarns liv med dagisrutiner och morgonstress, men bakom knuten väntar äventyr, lejonparder och dylika ting bara man tittar efter.

Dahl, Roald: *Den enorma krokodilen*

Detta är en gastkramande thriller som handlar om hur den blodtörstande dumdryge krokodilen ger sig iväg till byn för att där få tag på några läckra barn att förtära till middag. Han tror sig själv om att vara mycket slug, men han genomskådas och går ett fasansfullt slut till mötes. Bilderbok.

Kuick, Katarina: *Elin starkast i världen*

Den lilla ämliga Elin, som ständigt blir påpucklad av sina elaka bröder, bestämmer sig för att bli den starkaste flickan i världen och genomför sin föresats. Hur det trolleriet går till beskrivs i några roliga ramsor. Bilderbok.

Peterson, Hans: *Björnjakten*

En spännande berättelse från vikingatiden. En pojke bestämmer sig för att ensam gå ut på björnjakt. Honan han träffar på sitter fast i en älgfälla och hennes små ungar leker runtomkring henne. Jakten blir dramatisk och slutar på ett helt annat sätt än Jon från början tänkt sig.

Hjortvid, Elisabeth: *Tjavva*

I en något obestämd forntid, järn finns och är en dyrbarhet och pesten omtalas, utspelas ett vandringsäventyr och en kamp mellan onda och goda makter gestaltad med stor spänning, fantasi och detaljrik noggrannhet. Huvudperson är träffflickan Tjavva, som av sin trollkunniga mor ärvt klokhet och omtanke om allt levande i naturen och en otrolig hand med framför allt hästar.

Ekholm, Lasse: *Hund eller pappa*

David längtar efter en hund mer än något annat i världen. Men hans pappa säger nej. Om man nu skulle välja — är det då inte bättre med en hund i familjen än en sur pappa? Men med önsknings ska man vara försiktig, för hur är det egentligen? Kan de gå i uppfyllelse om de är tillräckligt starka och framsågs på den rätta, magiska platsen?

DET HÄNDER I

Friska GÄLLIVARE

MARS

11	Tipspromenad Nattavaaraloppet Nobelrundan	PRO-gården Nattavaara Malmberget	18	Invigning av Erling Johanssons konserverk Dundretbragden	Centralskolan
12	Trekantsloppet		16-19	Marknadscupen	Tallbacka IP
15	Musikcafé Gällivarerallarna	FH Skaulo	19	Skidans dag	
17	Musikcafé med Nisse Sandström och lokala musiker SM i Super G	Nex Hotell Dundret	20	Fy skäms George	Blå Forell
17-19	Gällivare Marknad Tennis-DM 16-18 år		24	Långfredagsrunda	Ullatti
			25	Våffeldag	Centralskolans café
			29	De fattigas kyrka	Blå Forell
			1-31	Skolskidan	

APRIL

1	Brottnig, Gällivare Cup 12-timmarsloppet, Hedspåret DM Draghund		15	SAP 100-års jubileum Demonstrationståg i tidsen kläder	Kåkstan
2	Dundret Runt		16	Öppet Hus	Kåkstan
5-6	Teater "Järnkronan"	Blå Forell	19	Friskaredagen	Tipsta
7-9	LKAB-cupen	Tallbacka IP	21	Operettafton, Elisabeth Berg och BBQ	MBGT
9-17	Konstutställning Lars Nutti	Biblioteket MBGT	21	Operettafton	Nilivaara
10	Teater "Priset"	Blå Forell	30	Majbrasa	Hembygdsområdet
15	Kyrkans skiddag	Kaptensgården	30	Majbrasa	Myllyranta
			30	Majbrasa	Tipsta

MAJ

13-15	Bilutställning	Ishallen MBGT	27	Premiär	Nunisparcken
15-31	Trimorientering			Vårlunken	
17	Tips och bingopromenad		28	Vårlunken	
20-21	Vårlunken		28	Broarna runt	
27	Växthusträff		31	Tips och bingopromenad	

JUNI

1	Start orienteringsskola		17	Kåkstan öppnar	Kåkstan
1-30	Trimorientering			Mogen dans	Klubblokalen Samakko
3	Vårlunken			Bevakning o karaktärsprov	Torpet
	Dans "Karl-Görans"	Logen Ullatti	18	Musik i Fjällvärld	Hembygdsområdet
	Gällivare Gatustafett			Guldjakt	Kåkstan
4	Sommarkvälls gudstjänst	Gamla kyrkan		Olympisk bågskytte	Kaptensgården MBGT
	Vårlunken			Sommarkvälls gudstjänst	Gamla kyrkan
	Naturens Dag	Hembygdsområdet		Lydnadstävling för hundar	Torpet
6	National dagen	Hembygdsområdet		Hundutställning	Sjöparkskolan
7	Tips och bingopromenad		21	Hemvändarkväll	Kåkstan
10	BoK-prov för hundar	Torpet	22-1/7	Fjällkurs	Saltoluokta
	Dans "Mats-Rogers"	Logen Ullatti	23	Midsommarfirande	
11	Plupp kommer till Gällivare	Hembygdsområdet		Nattvandring till Dundret	Hembygdsområdet
	Linavängen	Dokkas, Ullatti, Hakkas	24	Konst i Naturen	Kaitum kapellet
	Sommarkvälls gudstjänst	Gamla kyrkan		Toner i Salto	
	Lydnadsprov 1-3, för hundar	Torpet	25	Musik i Fjällvärld	Hembygdsområdet
12-30	Sommarlåtjo med fotbollsskola		26	Kortspelarkväll	Kåkstan
13	Domus 20-årsjubileum	Domusparcken	28	Hemvändarkväll	Kåkstan
16-18	Flygträff, Fli in	Kavaheden	30-2/7	Sommarmarknad	Gällivare
17	Invigning av skjutbanan och nationell banskjutning	Kavaheden	30	Midnattsgolf damer inbjudningstävling Auktion 18.00	Kåkstan